

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

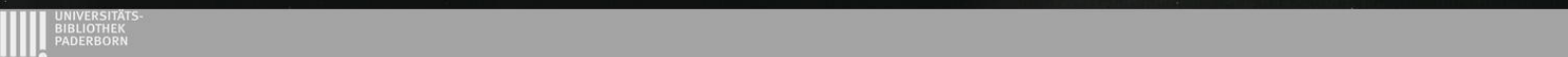
5 Truncus ponitur hic cum ramis, ut docet arbor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

mentur gradus, nisi utique ad sextum: in canonicis autem utque ad septimum distinguuntur generationem. Placuit de causa, quia hereditates nequeunt deferri nisi de una ad alteram personam, idcirco curavit secularis Imperator in singulis personis singulos præfingere gradus. Quia vero nuptiæ sine duobus non valent fieri personis, ideo sacri canones duos in uno gradu continent personam. Vt utique tamen computationem, si nuptiæ de subtiliter perfecta fuerit, idem sensisse, & eandem esse in eis sententiam, atque ad eundem terminum convenire manifestissimum erit. Iustinianus namque utque ad quem gradum consanguinitas ipsa perdetur, in suis legibus non definit. Canones vero ultra septimum, nullam numerare generationem. Sexto quoque gradu determinat, in ipsis legibus subintelligitur. Hactenus ostendisse sufficiat, quemadmodum gradus cognationis numerentur. Namque eas res palam est intelligere, quemadmodum ultiores computationes numerate debentur. Generata quippe personarum per gradum adiecit. Ecce in his brevibus notis non tantum utque ad sextum, verum etiam ultiores numerare debere, quippe cum ultra sextum ultiores gradus numerandos esse decernat. Vbi enim ultiores nominat gradus, aperte indicat non sex tantummodo esse gradus, sed sex finitis, adhuc alios numerandos. Nec mirum, cum in præcedentibus ipse firmaverit, decimo etiam gradu consanguineos sibi esse posse succedere. Cum decimum nominat, non esset unum modo sex, luce clarius confiteretur. Hi ergo erant, & aciem mentis, si possunt intendat, quos hactenus insidiosè perculit error. Enimvero, ubi secundum leges inter agnatos, vel cognatos defertur successio, consanguineos esse non dubium est. Neque enim sibi succedere, nisi inter se parentela vinculo tenentur. Succedunt autem inter se, teste Iustiniano, in decimo gradu: consanguinei igitur sibi sunt, qui sibi succedunt. Quod si in decimo gradu consanguinei sibi existant, non est terminata consanguinitas (ut isti fatentur) in sexto tantummodo gradu. Quid igitur dicent? Comparatis namque gradibus sicut illi numerant, aut fatentur consanguinitas in sexto gradu, aut non. Si finitur, fallaces erunt leges, quibus isti nituntur, quæ in decimo gradu sibi succedere consanguineos jubent. Quod si non finitur consanguinitas in isto sexto gradu, falsi dicitur error, qui ultra illum sextum gradum velunt computare consanguinitatem. Igitur aut leges erunt falsæ, aut illi, qui sic finiant generationem. Sed, ut veritas leges, & veraces sint canones, dicamus hoc, quod veritas habet. Quod non terminatur consanguinitas in huiusmodi sexto gradu, sed terminatur secundum computationem in septimo gradu. Vt utque enim computatio, siquis superius dicimus, uno sine concluditur. Namque ad duo gradus legales unum gradum canonicum constituit. Fratres quoque, qui secundum seculares leges dicuntur in secundo gradu, iuxta canones numerantur in primo. Filii fratrum, qui illic numerantur in quarto, computantur in secundo: nepotes qui in sexto ibi, computantur in tertio: sic deinceps, qui in legibus computantur in octavo & decimo, in canonicis definiuntur in quarto & quinto. Atque hoc modo de reliquis sententiam est, ut qui secundum canones dicuntur in sexto vel septimo, secundum leges accipiuntur in duodecimo, vel quatuordecimo. Hanc computationem intelligit quod sanctissimus Papa Gregorius, dum quæretur, ut in quarta generatione conjungi fideles debeant, ipsas seculares leges in testimonium adducens, Augustino Anglorum Episcopo sic scripsit: [Quædam terrena lex in Romanæ repub. permittit, ut frater & sororis,

sive duorum fratrum germanorum, seu duarum sororum filius & filia miscantur. Sed experimento didicimus ex tali conjugio sobolem non posse succedere. Unde necesse est, ut jam in tertia vel in quarta generatione copulatio fidelium licenter sibi conjungi debeat. Nam à secunda, quam prædiximus, omnimodò debent abstinere.] Ecce hic aperte monstratur filios & filias fratrum in secunda generatione numerari. Et si fratrum filii & filias numerantur in secunda, fieri non potest, ut ipsi fratres non sint in prima. Quod si fratres computantur in prima, filii eorum in secunda, dubium non est, quin eorum nepotes sint in tertia, pronepotes in quarta, & sic de reliquis utque ad septimam. Sed sunt quidam, qui ex his Gregorii verbis, quibus ait, ut in tertia vel quarta generatione copulentur fideles, occasionem accipiunt illicita matrimonia contrahendi, dicentes hoc iuste facere posse, quod prædiximus doctor suæ sententia diffinit. Illi itaque qui hoc velamento defendere nituntur, advertant in eisdem Patris sententiis, hoc non generaliter cunctis, sed specialiter Anglorum genti mandasse. Nam postmodum à Felice Messanæ Siciliæ præfule requisitus, an hoc, quod Augustino mandaverat, generaliter cunctæ ecclesiæ tenendum esset, apertissime firmavit, non aliis hoc, quam illi genti mandasse; ne bonum, quod ceperant, metuendo austeriora, deferrent: sed & illis, postquam in fide essent firma radice solidati, & universalis Ecclesiæ censuit semper esse tenendum, ut nullam de propria consanguinitate, vel affinitate infra septimam generationem aliquis sibi audeat conjugio copulare. Ecce aperte monstratum est, & ex verbis ipsius legis, & auctoritate prædiximus Papæ Gregorii, quid de gradibus consanguinitatis numerandis sentire debeamus. Quamvis alia quoque ratio pari modo ipsos revincat adversarios. Nam si, ut ipsi fatentur, in illo sexto gradu consanguinitas finitur, omnes personarum ramulos, qui ultra illum gradum in pictura arboris continentur, velut superfluos oportet detrahere. Sed quia omnes, qui in prædicta arboris pictura numerantur, ex una parentela consistunt, nunquam sine diminutione consanguinitatis se poterunt separari: veluti non sine damno cuiusque personæ valent à proprio corpore manus, brachia, & pedes truncari. Illa quoque sacrorum præceptio canonum, quæ jubet à propria abstinere consanguinitate, quamdiu generatio recordatur, aut memoria retinetur, nec à prædicta parentela discrepat computatione. Nam in septem gradibus, si canonicè, & usualiter numerentur, omnia propinquitatum nomina continentur. Ultra quos nec consanguinitas invenitur, nec nomina graduum reperiuntur, nec successio potest amplius prorogari, nec memoriter ab aliquo generatio recordari. Ne verò in hac consanguinitatis computatione aliqua de hinc valeat ambiguitas remanere, aliam, quam quidam faciunt, numerationem in hac etiam disputatione duximus finiendam. Sunt enim quidam, qui non à fratribus, sed à filiis eorum, i. patribus, vel consobrinis genealogiam numerare incipiunt: dicentes filios fratrum in prima generatione computari debere, quia fratres quasi quidam truncus, ex quo cæteri ramuli sculi oriuntur, existunt. Sed nec ista graduum computatio, si bene intellecta fuerit, ab ea, quam superius exposuimus, in sententia potest esse diversa. Isti enim qui numerandi initium sumunt à filiis fratrum, non progrediuntur ultra sextam generationem: sed sicut totius mundi sex ætates existunt, & humana vitæ iridem sex, ita & in consanguinitate sex tantummodo autamant computandas esse generationes: quibus finitis, novæ conjunctionis dicunt posse fieri initium, ut quasi fugientem possint revocare consanguinitatem. ¶ Hac è itaque computatio,

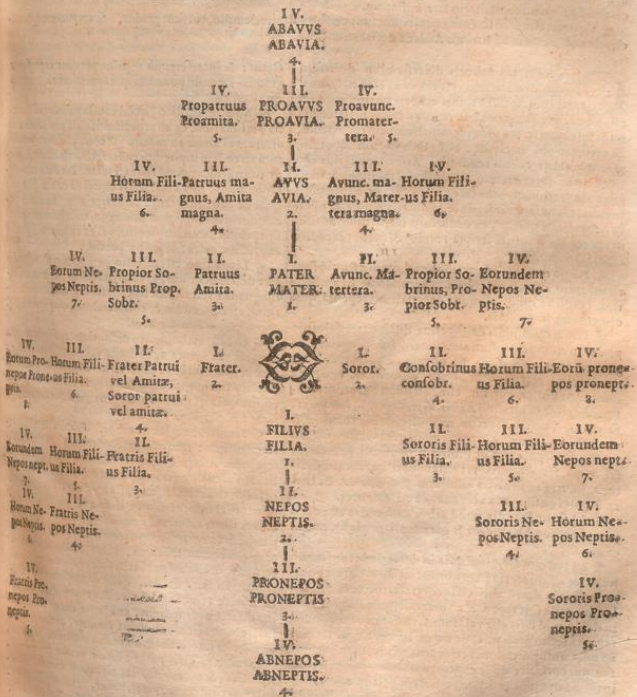
a sup. ca. 9. d. 3. i. quædam lex. b sup. ca. 9. 4. consanguinitas. Nn 4

¶ Sexto gradu veniunt, supra tritavus, tritavia, infra
 atropos, atropis. Ex obliquo fratris & fororis abne-
 pos, abneptis, fratris patruelis, fororis patruelis, amirini,
 amirine, consobrini, consobrina, nepos, neptis, patru ma-
 gni, amita magna, avunculi magni, matertera magna
 nepos, neptis, id est propioris sobrii filius, filia, qui con-
 sobrii appellantur. Quibus ex laete accrescunt, pro-
 patruus, proamita, proavunculi, promatertera filius, filia,
 abavunculus, abamita. (Hi sunt abavi paterni frater & fo-
 rore) abavunculus, abamatertera.
 ¶ Hi sunt abavia paterna, maternæque, frater & foror,
 abavunculus, abamatertera.
 ¶ [Hæc quoque explanari amplius non potest, quàm ut
 in hoc (Antoni) ipse differat.]
 ¶ Septimo gradu, qui sunt cognati recta linea su-
 pra, utique propius nominibus non appellantur: sed

ex transversa linea, continentur fratris, fororisque avun-
 pos, atneptis, consobrini filia, filiaque.
 ¶ Successionis idcirco gradus septem constituti sunt,
 quia ulterius per rerum naturam nec nomina inveniri,
 nec vita succedentibus protogari potest. [In his septem
 gradibus omnia propinquitatum nomina continentur:
 ultra quos nec affinitas inveniri, nec successio potest am-
 plius propagari.]
 ¶ Caput hoc recitatum etiam ab Hugone, & collectoribus, extat in
 libro sententiarum Pauli, additis non uno in loco verbis. Antiani inter-
 pretis. *Plerique, nomen habentur etiam apud Iudæos, l. 9. c. 2.*
 ¶ ¶ Id est aut frater] *Hæc usque ad versu. Qui & ipsi non
 sunt loco indicato, sed tantum apud collectores.*
 De gradibus consanguinitatis vel affinitatis, quot sint, quomodo
 computandi, quibus etiam appellantur nominibus, auctoritate Iudori-
 ani, Gregorii, & Alexandri sufficienter monstratum est.

Non gignunt dextros qui stant in parte sinistra.
 Lava dat uxores, det tibi dextra mares.

HÆC EST ARBOR CONSANGVINITATIS.

Nb. 5.

CONSANGVINITAS PER TRIS REGVLAS
Declaratur.

Prima regula magistralis pro linea recta. Ascendentium & descendendum quot sunt persone de quibus tractatur, computatis intermediis, una dempta, tot sunt gradus inter eas. Si igitur vis scire quantum distat ab uno à Petro (Petruccio esse fingimus in cellula ubi est factus) utroque computato & intermediis, quinque sunt persone dempta una, quatuor sunt gradus: & sic de aliis.

¶ Collateralium in linea aequali quoto gradu quis distat à communi stirpe, toto distat inter se, vel distat inter se. Exemplum pone. Cum facis abavum stirpem inter P. & pronepotem proparui, (nam illi sunt in linea aequali) quilibet distat à stirpe quarto gradu, ergo inter se quarto. De computatione tantummodo canonica loquitur.

¶ Collateralium in linea inaequali quoto gradu remotior distat à communi stirpe, toto distat inter se. Exemplum pone faciendo abavum stirpem, P. & filius proparui sunt in linea inaequali. Computemus ergo à remotiori stirpe à P. sed P. distat à stirpe quarto gradu, ergo à filio proparui quarto. Semper intellige secundum canones.

¶ Prima in linea recta ascendendum & descendendum quot sunt persone de quibus tractatur, computatis intermediis, una dempta, tot sunt gradus inter eas.

¶ Collateralium in linea aequali quoto gradu quis distat à communi stirpe, toto duplicato, distat inter se. Exemplum pone. Nam secundum leges quilibet persona gradum facit in collateralibus. Computatio enim Legum ob alium sit, quam computatio Decretalium.

¶ Collateralium in linea inaequali quot sunt persone stirpe dempta, tot sunt gradus. Si ampliores copulationem, recurre ad Ioannis Andree declarationem.

Circa lectionem Arboris diversis olim diversum modum tenentibus, Ioannes de Deo Hispanus, post illos, lectione ipsius arboris novum modum assumens, per suas metricas regulas, ipsius intellectionem, nisi fuit aperire: sed propter multitudinem regularum, & versum obfuscatem, aliquibus novum ignotum, & aliis ignotum ignotius reddidit. Attendens igitur ego Ioan. Andr. inter decretorum doctores minimus & indolens, inventionem arboris ex eo fuisse, ut habentibus materiam consanguinitatis & affinitatis ignotam, nota, & habentibus novam, ex oculorum inspectione notissima fieret, antiquorum scripta revolvit, & (prout expedire credidi) compilavi.

¶ Primo quaerens ad utramque arborem, ad quid fuerit inventio arboris necessaria. Secundo an sit authentica. Tertio ad quid volumine decretalium repetita, quae olim fuerat in decretis.

¶ Primum quaerens ex superius dictis patet solutio: probatio enim ad oculum alias vincit. Insuper de gradibus, agnitionis, 27. q. 1. ne aliqua. Ex ostensione enim facti quaedam melius percipiuntur, quam elocutione. Extra, de dona. Apostolica. ver. fin. Hinc est quod agrorum mensio subicitur oculis. 16. q. 3. inter. de prescrip. quia indicante. C. fin. reg. 13. Ventris inspectio, an mulier sit praegrans. ff. de ven. infra. l. 1. in prin. Locorum pudicitiae investigatio, an mulier sit virgo. Extra, de probat. proposita. an arca, de fr. & ma. fraternitatis, vel aliter impedita. eo. tit. ex literis. Injuriam an sit atrox & iniuria. ff. de iniur. l. 8. Et literae Papales an sint vere vel falsae, de cri. fal. licet.

¶ Ad secundum dico, quod arbor authentica est: quod patet ex canonibus Isidorus & Alexandri, 33. quasi 5. cap. 2. & ultim.

¶ Ad tertium dico, quod quia in decretis de consanguinitate & affinitate tractatur, utile fuit ibi arborem ponere, & quia in decretalibus est idem tractatus, & in hoc volumine utile fuit repeti, & eo maxime, quia nemini venit in dubium, id satis esse validum, satisq; famosum, quod repetita lectio probat. C. de emen. lu. co. Luna. Item ex eo quia antiqui canones circa materiam illam multum fuerunt correcti: unde expediens fuit secundum statum iurium novorum antiquam arborem decidere.

Deinde ad arborem consanguinitatis specialiter descendamus. Et primo quaeritur quid sit consanguinitas, & unde dicatur: quid linea, quid gradus. Secundo quaeritur quomodo arbor formetur, & quare sic pun-

ctetur: & interferemus regulas per quas cognoscitur gradus. Denique ponemus quaedam notanda, & quaedam quaestiones.

¶ Ad primum dico, quod consanguinitas est unitas personarum, ex eo proveniens, quia una descendit ab altera, vel ab ambobus eadem. Vel est vinculum commune ab eodem stirpe descendendum, carnalis propter ne contractum: quod satis est idem. Distat autem consanguinitas, quasi sanguinis unitas: à consanguinitate, quia de communi sanguine descendunt. Et quia probatorem conjugii non distinguo, an sales conjugii sint producti ex uxorio coitu, vel ex fornicatione, propter expressum extra, de proba. per tus.

¶ Linea vero est collectio personarum in stirpe descendendum, gradus continens, & inter se distinguens. Et est triplex linea, scilicet gradum descendendum, ascendendum & collateralium, ut supra patet de gradu. l. 1. & l. juris consuetudo.

¶ Gradus est habitudo distantium personarum, cognoscitur quoto agnationis vel cognationis gradus, duae personae inter se differunt. Et dicuntur gradus similitudinem graduum scalarum, vel locorum, quia ita gradum de proximo in proximum. ¶ Formatur autem sic arbor. Primum videtur ascendendum: secundo descendendum: demum collateralium. Ascendit super cellulam vacuum, quae sit ideò vacua, quia non potuit nomen personae assignari: quia ita gradum de proximo in proximum. Nos autem à nomine bigelli nostri vocemur, quia semus illam cellulam nominare, quibus dicitur, quod patris: fratrem fratris: patrem filii, & sic de aliis, eam alii vocant Ioachim, alii Protheum, alii Iacob. Nos autem à nomine bigelli nostri vocemur, quia semus illam cellulam nominare, quibus dicitur, quod patris: fratrem fratris: patrem filii, & sic de aliis, eam alii vocant Ioachim, alii Protheum, alii Iacob. Nos autem à nomine bigelli nostri vocemur, quia semus illam cellulam nominare, quibus dicitur, quod patris: fratrem fratris: patrem filii, & sic de aliis, eam alii vocant Ioachim, alii Protheum, alii Iacob. Nos autem à nomine bigelli nostri vocemur, quia semus illam cellulam nominare, quibus dicitur, quod patris: fratrem fratris: patrem filii, & sic de aliis, eam alii vocant Ioachim, alii Protheum, alii Iacob.

gra, & tria infra. Supra illam est cellula abavus, abavia, habens quatuor supra, & quatuor infra. De descendendo sub cellula vacua est cellula habens filium & filiam: & habet unum punctum supra, & unum infra. Sub illa habens nepotem & pronepsem, & tria puncta supra, & tria puncta infra. Sub illa abnepotem & abnepsem, & quatuor puncta supra, & quatuor infra.

¶ Ansequam ad collateralales transeamus, scire debet quod punctorum numeratio est numeratio graduum, habito respectu ad cellulam vacuum, & puncti superiores denotant computationem secundum jus canonicum, puncti inferiores secundum jus civile, &c. Ponitur autem computatio canonica in superiori parte cellularum, civilis vero in inferiori, ut deur intelligi ex cellulis juris canonici ad civile: maxime quoad hunc casum, quo instituitur in matrimonii, quia licite contrahe possunt, nec ne: & cum matrimonium sit sacramentum ecclesie, in eo precipue lex minor est canone, cum de eorum nup. c. ubi. & pen. Videt autem ex punctatione predicta, quod in computatione ascendendum & descendendum concordat utrumque jus: quia in eis semper persona addita personae per carnis propagationem gradum adjicit.

¶ Adveniendum autem gradus inter eos secundum utrumque jus, tollit hanc magistralem regulam. Ascendendum & descendendum quot sunt personae de quibus queritur, computatis intermediis, una dempta, tot sunt gradus inter eas. Si igitur vis scire quantum distat abavus a nepote, utroque computato & intermediis, quinque sunt personae: deme unam, quatuor sunt gradus. Item dico de ipso P. ad abnepotem: quia eo modo erit nepotes quinque personae: & sic quatuor sunt gradus. Si autem quatuor distet abavus P. ab abnepote P. invenies in eorum personis computato P. & sic octo erunt gradus. Scias autem quod ille P. non habet totam suam computationem in avo: quatuor avos: octo proavos: sed decem abavos: & sic semper ascendentes duplicantur. Vnde impossibile fuisset tot personas in arbore scribere.

¶ Quarto an inter ascendentes & descendentes prohibito copula conjugalis excedat quartum gradum? Et dicitur. *Conj. in fam. de consang. & aff. in 5. item quatuor.* quod non, per decret. non debet, eod. tit. quae generaliter loquitur. Alio committitur contradicentes inter ascendentes & descendentes perpetuum esse prohibitionem dicunt: & quod de quarto gradu dicitur in collateralibus. Item habet ad hoc *21. q. 3. progeniem. & dubius capituli* in quibus dicitur, quod omni non solum usque ad secundum gradum, sed etiam in quantum notitia erat parentum descendens prohibito. Ex quo ergo certum est alterum prohibito ad idem Inffit. de nupt. s. i. ff. de ritu nupt. l. capta. & hoc verum putat.

¶ Ad collateralales transeamus, & ad fratrem & forodum causa breviter profectendo solum partem mediam: quod per se patet, dicamus de fratre & de filio fratris nepos neptis: ex illa fratris pronepos proneptis, & fratris P. est cum P. in primo gradu secundum canonicum: ad quartum secundum leges. Eius filius in secundum gradu canonicum: in tertio secundum leges. Nepos fratris pronepos est ipse P. in quarto secundum canonicum: in quarto secundum leges: & sic debet esse utraque cellula vultu fratris ad P. Et nunc de cellula vultu fratris ad P. Fac consequenter stipitem de avo: ex eo quod avus amia: ex illa frater patruelis & amicus: *Inter patruelis & amicus:* ex illa horum filius filia: ex illa horum nepos neptis. Patrum est P. secundo

gradu, frater patruelis etiam secundo gradu: filius in tertio, nepos in quarto secundum canones. Per leges autem patruus in tertio, frater patruelis in quarto, filius in quinto, nepos in sexto: & sic debet esse utraque punctatio. Postea fac proavum stipitem, & habet filios patruum magnum, amitam magnum, avum & aviam, avunculum magnum, & matrem matrem magnum: illos non profectimus. Ex cellula patruus magni propior forobrius, propior forobrius, ex illa horum filius filia, ex illa eorundem nepos neptis. Et quia P. distat a proavo, quem nunc feci stipitem, tertio gradu, ergo a patruo tertio, & a propiori forobrius tertio, & a filio tertio, & a nepote qui exit lineam aequalitatis, quarto secundum canones. Secundum leges vero distat P. a patruo magno quarto, a propiori forobrius quinto, & a filio sexto, & a nepote septimo, & sic debet esse utraque punctatio. Modo fac abavum stipitem cum tribus filiis, scilicet propatruo, proavo, & proavunculo: de proavunculo non profectur. Ex cellula propatruus oritur cellula horum filius filia, ex illa horum nepos neptis, ex illa eorundem pronepos proneptis. Ibi omnes sunt cum P. in quarto gradu, quia P. distat a stipite in quarto gradu, ex illa linea nullus exit lineam aequalitatis, ergo omnes, distant quarto. Secundum leges propatruus distat v. filius vi. nepos viii. pronepos viii. & sic debet esse utraque punctatio.

¶ Nunc videndum est quibus regulis gradus illorum collateralium cognoscantur. Collateralium aequalis linea unam tradit regulam secundum canones.

¶ Collateralium in linea aequali quoto gradu quis distat a communi stipite, toto distat inter se, vel sibi attinent: haec secundum canones. Exemplum pone: quando facis abavum stipitem inter P. & pronepsem propatruum: nam quia illi sunt in linea aequali, quilibet distat a stipite quarto gradu: ergo inter se quarto.

¶ Secundum leges vero aliter est, & sic dicimus regulam. Collateralium in linea aequali quoto gradu quis distat a communi stipite, toto duplicato distat inter se, vel sibi attinent. Vides ergo ex superius dictis, & ex punctatione, quod predicti P. & pronepos propatruus distant viii. Et insurgit illa diveritas, quia secundum leges quilibet persona gradum facit in collateralibus. Vnde de duo fratres faciunt duos gradus: secundum canones vero duae personae faciunt unum gradum. Vnde (ut patet in cellula fratris) frater est cum P. in primo gradu secundum canones, in secundo secundum leges: sed computatio eorum ob aliud fit quam nostra. Bene ergo dicitur secundum leges, quod in aequali linea collateralium, si linea sit paris numeri, siue disparis, non est repetitio disparum gradum. Vide in linea paris numeri secunda vel quarta, disparis numeri prima vel tertia. In prima duo gradus, in secunda quatuor, in tertia sex, in quarta octo: quod non est secundum canones, quia in aequali linea disparis numeri habemus disparent gradum: quia in prima primum, in tertia tertium, in quinta quintum: & sic de singulis.

¶ Nunc restat videre de collateralibus in linea inaequali, de quibus traditur talis regula secundum canones. Collateralium in linea inaequali quoto gradu remotior distat a communi stipite, toto distat inter se. Exemplum pone facies abavum stipitem, P. & filius propatruus in linea inaequali. Computemus ergo a remotiori, scilicet a P. sed P. distat a stipite quarto gradu: ergo a filio propatruus iv. & idem in descendibus usque ad lineam aequalitatis: & hoc est quod dicimus, quod persona addita personae usque ad lineam aequalitatis non crescit gradus: quia propatruus, filius eius, nepos & pronepos omnes distant iv. gradu a P. Sed aliter secundum leges, secundum quas talem regulam tradimus.

¶ Collateralium in linea inaequali quot sunt personae (stipite dempto) tot sunt gradus. Vnde P. a stipite

distat iv. à propatruo v. à filio vi. à nepote vii. à pronepote viii. & sic quilibet persona facit gradum. Vides ex supradictis quòd P. non potest contrahere cum aliquo de arbore. Distat enim à summo, scilicet ab avo: ab imo, scilicet à nepote, ab extremis collateralium, ab omnibus his quarto, à mediis ceteris: per quòd satis patet, quòd cum nullo potest contrahere. Sed si extremus in collateralibus: uputa si pronepos propatruus, vel pronepos fratris, procrearet filium, posset P. cum illa contrahere. Licet autem contrahatur in quinto gradu, remanet tamen consanguinitas prohibito enim, quæ per jus positivum, procellerat, potuit tolli, sed naturalia sunt immutabilia, s. dist. in pinc.

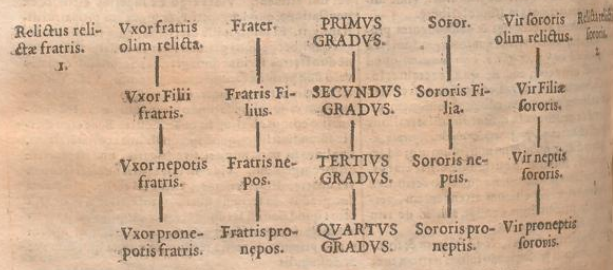
¶ Scire debes, quòd communiter dicunt doctores, quòd ab avo & proavus, & avus sunt bigami, dicentes, quòd si non essent bigami, non possent filii eorum conjugii, cum essent fratres: sed de hoc non multum curo: quia eadem ratio sic esset de aliis cellularis duplicibus, quòd personæ earum essent bigami. Vnde fingamus perinde, ac si in qualibet duplici cellula habere-mus quatuor personas, ac si diceretur propatruus & uxor, proamita & maritus, unde duplicatio posita fuit, ut nomina demonstraret in utroque sexu, non ut eos conjuges denotaret. Sciendum est etiam, quòd in collateralibus æqualis lineæ bene sequitur ista regula affirmando & negando. Ego & tu sumus consanguinei in linea æquali, & ego possum accipere filiam tuam: ergo tu meam. Et negative, ego non possum accipere filiam

tuam: ergo nec tu meam. Affirmativa procedit in æquali quarti gradus. Negativa in tertio et collateralibus in linea inæquali hoc non procedit affirmando negando: quia si unus est in quarto, alter in tertio, ceteri tunc, qui est in tertio vel ceteris, potest contrahere cum filia ejus, qui est in quarto gradu, & non e converso, propatruus hujus filius & nepos contrahere possunt cum filia P. sed non e converso.

¶ Demum quaeritur, an collaterales, quorum unus est in quinto & alter in primo, puta filia P. & propatruus possint ad invicem contrahere? Dicit Hostiensis non. & hoc not. extrà eod. quod dilectio. & ca. tua. Et notandum hujus tit. de consang. & nuptiis. in v. & i. quod per sua opera nititur probare sic, scilicet patet de filiis ut supra solena censetur. C. de impub. & aliis sub. l. vii. licet ex parte contrahitur cum filipite, sic nec cum filiis filipitæ. Dicit prædicta decret. tua, ubi fratres videntur prohiberi. Contrarium tenet Bernh. quod colligitur quæquam ponit supra eod. tit. c. vii. & Ra. & lo. de deo. hoc est verissimum, quòd probat verba regulariter eod. c. ult. dum dicit sibi, descendendum ad ossem. Id certum est quòd propatruus descendit à filipite, immo aut dicit quòd est inter eos prohibito ascendendum descendendum, aut collateralium: de primo negando, quòd certum est filium P. non descendit à propatruo. Est ergo prohibitio collateralium, sed non est, quòd isti distant quinto, quid igitur impediat collaterales contrahere, non video. Io. and.

Multa dies, variusq; labor hujusce paravit
Artis notitiam: qua modò clara patet.

PRIMUM GENVS AFFINITATIS, QVOD HODIE
HABET PROHIB.

ARBOR AFFINITATIS.

I. 2. Dnae superiores cellulae his numeris notatae, decoris ergo posita sunt, ad genus affinitatis demonstrandum, non habent tamen prohibitionem.

AFFINITATIS DECLARATIO.

Affinitas secundum canones, est personarum proximitas ex coitu proveniens, omni carnis parentela. Dicitur affinitas quasi duorum ad unum finem unitas: eò quòd duas cognationes directas per unum finem

leges, vel per coitum secundum canones copulantur, & alter ad alterius cognationis finem accedit, ut ff. de grad. cognat. l. non facit. §. affines.

¶ Sedes autem quod affinitas est perpetuum impedimentum, quod durat etiam mortua persona, qua mediato contrahitur. §. q. 10. fraternitatis.

¶ Per carnalem copulam viri & mulieris inter consanguineos mulieris & virum, & inter consanguineos viri & mulierem contrahitur affinitas primi generis ejusdem gradus, cujus est consanguinitas. Si ergo consanguineus tuus cognoscatur mulierem: si vis scire quoto gradu affinitatis atinet tibi mulier illa, vide quoto gradu est tibi consanguineus tuus, & quoto est tibi ille consanguineus, toto mulier est tibi affinis, & semper in primo genere. Dicitur est in regula, viri & mulieris, & non viri & uxoris: quia secundum canones etiam per coitum fornicarium & incestuosum contrahitur affinitas, pater de eo qui cog. confang. uxor. sua, cap. de fornicationem. & cap. penult. Inter consanguineos mulieris & virum, & consanguineos viri & mulierem, ideo dicitur: quia inter virum & mulierem non contrahitur affinitas, sed ipsi sunt affinitatis causa. Item inter consanguineos viri, & consanguineos mulieris nulla est affinitas. Unde duo fratres contrahunt cum duabus fororibus, pater & filius cum matre & filia, sed est affinitas inter consanguineos mulieris & ipsam virum, & consanguineos viri & ipsam mulierem. de confang. & affinit. quod super his.

Regula. Quotiescunque internam personarum, de quibus quaeritur, & conjugem alterius non est vel non fuit consanguinitas intra quartum gradum inclusive, nulla est prohibitio: ut inter me & conjugem nepotis mei non potest contrahi matrimonium: quia nepos meus est mihi consanguineus intra quartum gradum.

¶ Aliter exemplum. Soror mea habuit maritum, ea mortua maritus ejus aliam accepit, quo defuncto, potero contrahere cum eius relicta: quia inter me & illam relictam nulla est, nec fuit consanguinitas.

Arborem Affinitatis & ejus materiam transeamus. Et primo videndum est quid sit affinitas, & unde dicatur: & quomodo ipsius genera, gradus, & gradus computentur: deinde arborem. Exordium postea quaedam notabilia, & qualidam quaeruntur.

¶ Est autem affinitas personarum proximitas ex communicatione, omni carens parentela. hoc secundum passiones: sed secundum leges est proximitas proveniens ex nuptiis, & requiritur secundum leges, quod legitime sint nuptiae, non interdictae, ut contrahatur affinitas. ff. de grad. l. cum quis, §. secundum. Et dicitur affinitas, quasi duorum in unum finem unitas, eo quod duae cognationes diverter per nuptias secundum leges, vel per coitum secundum canones copulantur, & alter ad alterius cognationis finem accedit, ut in ca. l. §. affines.

¶ Sed quod per fornicarium coitum, & incestuosum fornicationem non contrahatur affinitas, patet de eo qui confang. uxor. sua, cap. de fornicationem. & ad. ritu, cap. penult. Sed confirmatio regitur circa hereditates & tutelas deferendas, & ut qui cognat adversus affinem testimonium dicere. ff. de grad. l. in primis. in princip. & de test. l. 3. & q. quesi. 3. §. 6. ut in com. ver. item lege Julia.

¶ Sed canon quoad matrimonium prohibenda, consideravit unionem carnis, quae insurgit ex copula. Et est videre secundum hoc, quod consuetudine potest attentantia consanguinitatis & affinitatis: ut si quis cognoscatur consanguineum, omnes consanguineos utriusque fuit utriusque affines. Scias autem, quod affinitas est perpetuum impedimentum, quod durat etiam mortua persona, qua mediante contrahitur. ut post. §. fraternitatis. Nec oritur affinitas ex pollutione carnis, quae fit extra claustra pudoris. §. q. quesi. 3. §. 6. ut in com. ver. item lege Julia.

¶ Et insurgit affinitas ex coitu interdum cum publico honestate, interdum sine: & publica honestas interdum sine affinitate, ut si cognosco uxorem vel sponsam, hoc impedimentum est publice honestatis & affinitatis: cognosco non sponsam, hic affinitas sola est: ut si quis mortuum cognovi, ibi sola publica honestas est. Notandum quia mortua est uxor tua, & vis contrahe de de consanguinitate, ecclesiae cum consanguinea sua, non obstat quod tibi affinis, talis gradu per dispensationem adhaere contrahere non poteris: quia licet publicum sit impedimentum affinitatis, non tamen habet effectum impedimenti publice honestatis. Debet ergo facere, expiatis, quod possis cum tali contrahere: non obstante impedimento publice honestatis, pro eo, quod dispensasti consanguineum ejus in quarto

gradu: & non obstante quod est tibi affinis in quarto, pro eo, quod dictam deponitam carnaliter cognovisti, & tunc matrimonium procedere poterit.

¶ Genus affinitatis cognoscitur per hanc regulam, sed non gradus. Persona addita persona per carnem copulam mutat genus, sed non gradum. Ilo modo, si is qui est mihi in secundo gradu consanguinitatis, cognoscit mulierem, illa est mihi secundo gradu affinitatis, & primo genere: si alius eam cognoscit, ille atinet mihi secundo genere affinitatis, & secundo gradu: si ille aliam mulierem cognoscit, illa atinet mihi tertio genere affinitatis, & secundo gradu. Sed quia solum primum genus hodie habet prohibitionem, & quia B. plene tradidit extra, de confang. & affini. cap. non debet. hic circa hoc non infuso. Ergo si persona mihi consanguinea conjugat sibi aliam personam carnali copula, persona juncta est mihi affinis primo genere affinitatis: si atinens mihi primo genere affinitatis carnali copula se alteri committat, illa atinet mihi secundo genere: si affinis mihi secundo genere aliquam cognoscit, illa est mihi affinis tertio genere, sed eodem gradu. Est igitur videre de gradibus. Certum est, quod affinitas non habet hodie prohibitionem nisi in primo genere, & in illo usque ad quartum gradum: licet affinitas non habeat suam specialem computationem graduum, sed computatur gradus affinitatis secundum gradus consanguinitatis. Si ergo consanguineus tuus cognoscatur mulierem, si vis scire quoto gradu est tibi consanguineus tuus secundum regulas, quaerit ad in proxima arbore, & quoto est tibi ille consanguineus, toto mulier est tibi affinis, & semper in primo genere.

¶ Nunc formemus arborem: & in medio arboris sunt quatuor cellulae, & in prima superiori ponitur primus gradus, in secunda secundus, in tertia tertius, in quarta quartus gradus. Et de his primo quaeritur, quare ponantur in medio fratris & fororis. Secundo, quare non exprimentur attentantiam, dicendo, primus gradus affinitatis, & sic de singulis. Ad primum dic, hoc fuisse videtur intelligi, quod affinitas oritur ex consanguinitate, & quod ab utroque sexu virili & femineo affinitas contrahatur. Ad secundum dic, attentantiam non fuisse expressam, ut illa computatio graduum ad consanguinitatem & affinitatem referatur: unde tunc & frater sunt in primo gradu consanguinitatis, & frater & vir fororis sunt in primo gradu affinitatis, & sic de aliis. Deinde à latere dextro dicitur linea ponitur alia linea quatuor cellulas continens: in prima scribitur frater, in secunda fratris filius, in tertia fratris nepos, in quarta fratris pronepos. Ad dorfum hujusmodi linea continens alias quatuor cellulas: in quarta

facte, &c. Sed si alium habeo patrem, alium socerum, necesse est de charitate protenderem: in qua universi fideles deprecantur, ut continue perseverent per gratiam eius, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

QVÆSTIO VI.

Note quæritur, quibus accusantibus, vel testificantibus, conjugiorum conjunctio dirimenda sit.

C. I. *¶* Coniunguntur tantum, vel si progenies defuerit, aut qui ex verace propinquitate in synodo con-

Dicitur in decretis Fabiani Papa. Coniunguntur a extraneorum nullus accuset, vel coniunguntur in synodo computet: sed propinquus ad quorum notitiam pertinet, id est, pater, mater, frater, socer, patruus, avunculus, amita, matertera, & cognati proximi. Si autem progenies tota defecerit, ab antiquioribus & veracioribus, quibus eadem propinquitas non sit, Episcopus canonice perquirat: & si inventa non propinquitas, separetur.

C. II. P A L E A.

[Cælestini Papa decretum ecclesie Florentinae missum.]

Vltimus nobis, quod secunda, quam contra prohibitionem ecclesie duxit, non sit uxor, etiam si primam non habuerit deponatam. Nam quod contra interdictum & anathemam ecclesie factum est, tanquam inordinatum, rationem non haberi tam divine, quam humane legis proclamantibus. Quia igitur ea, quam inordinate superant, prohibitionem non recipiunt, uxor non est, cogendus est maritus, ut iuramenti religio non violandatur, & si facta ad inuicem promissa fuerint, & proles in cultu Dei nutrienda, & educenda, & alii exinde occasione pejerandi, & de illis decipiendi assumere non valeant. Quod autem parentes, fratres, & cognati utriusque sexus in testificationem suorum ad matrimonium coniungendum vel dirimendum admittantur tam antiqua consuetudine, quam legibus approbatur. Ideo enim maxime parentes, & si debentur parentes, proximiores admittuntur, quoniam unaquodque suam genealogiam & cum testibus, & ceteris, tam ex amicitia, quam ex officio scire laborat. Qui enim melius recipi debent, quam illi, qui melius scire non possunt, & quorum est interesse, ita ut, si non interfuerint, facta matrimonium: Quod verò legitur [c. pater non recipitur in causa filii, nec filius in causa patris] in criminibus causis & contractibus verum est: in matrimonio vero coniungendo, & disjungendo, ex ipsius conjugii prærogativa, & quia favorabilis res est, congrue recipiuntur.

¶ In causa de illi in synodo versis exemplaribus. Habetur in notis, quod matrimonium accusat, cap. 3. ex Clemente III. a. hinc. Cælestini Florentino Episcopo, alia ecclesia Florentina. videlicet, & alia quædam synodus est emendata, verba aliquæ & addita, & deleta.

C. III. *¶* Qui iurando propinquitatem ferre debent.

¶ In causa de illi in synodo versis exemplaribus. Habetur in notis, quod matrimonium accusat, cap. 3. ex Clemente III. a. hinc. Cælestini Florentino Episcopo, alia ecclesia Florentina. videlicet, & alia quædam synodus est emendata, verba aliquæ & addita, & deleta.

Item Urbanus Papa Richardo a Genensi Episcopo.

Notificamus tibi, ut postquam tres, aut duo ex propinquieribus iam defunctæ uxoris eius, qui accutatur, vel vivæ, hanc propinquitatem iurando firmaverint, vel tres aut duo ex antiquioribus Genensibus, quibus hæc propinquitas nota est, qui bonæ famæ, & veracis testimonii sint, remoto amore, timore, pretio, & omni malo studio, supradicto modo consanguinitatem firmaverint, sine omni mora conjugia dissolvantur. Quod si propinqui, aut extranei verbis tantum propinquitatem testantur, & iuramento probare vel noluerint, vel nequiverint, conjugium nullatenus dissolvatur: sed competens eis penitentia propter infamiam, vel peccati maculam (si forte in hac re contraxerint aliquam) injungatur.

C. IV. *¶* Sua confessioni relinquuntur, quorum in seipsum nullus iurando affirmat.

Item ex concilio Urbani Papæ habito in Apulia.

Si duo, vel tres viri consanguinitatem iurando firmaverint, vel si met forte confessi fuerint, conjugia dissolvantur. Si vero neutrum contigerit, Episcopi eos per baptismum, per fidem, per iudicium Christi in vera obedientia obtemperant, quatenus palam faciant, utrum se (sicut est fama) consanguineos recognoscant, si negaverint, sibi ipsi relinquendi sunt: ita tamen, ut si aliud in conscientia habeant, se à liminibus ecclesie, à corpore & sanguine Domini, à fidelium communione noverint segregatos, atque infames effectos, donec ab incestu facinore definant. Si se Episcoporum iudicio segregaverint, si juvenes sunt, alia matrimonia contrahere non prohibeantur.

2 pars. Ecce quibus accusantibus vel testificantibus consanguineorum conjunctio dirimenda. Cuiusmodi verò iuramentum ab accusatore sit exigendum, ex Romano ordine 1 habetur. Est autem huiusmodi.

1. ¶ Ordine. Ceteri collectores est autem non, ex ordine: sed, ex concilio Romano sub Gregorio III. Ex quibus collectoribus, & vestitus Gratiani exemplaribus nonnulla sunt emendata in hoc, & in sequentibus capitulis.

C. V. *¶* Iuramentum accusatoris.

Item de parentela illa, quam dicunt esse inter illum & istam ejus conjugem N. quidquid inter eos, & audisti à tuis vicinis, aut à tuis propinquis antiquioribus, quod tu per nullum ingenium, nec propter timorem, nec propter amorem, aut per si primum, aut ejus consanguinitatem elabris Episcopum tuum, aut ejus missum, cui hoc inquirere iusserit, quandoque te ex hoc interrogaverit. Sic te Deus adjuvet, & ita sanctorum reliquias.

C. VI. *¶* Iuramentum testium.

Illud h. sacramentum, quod iste iuravit de illa parentela, qua inter illum N. & ejus conjugem N. comparatur, quod tu illud observabis, in quantum scapis, aut audisti. Sic te Deus adjuvet.

3 pars. Hic iuramentum non est separationis, sed synodale, institutum ab Eutychiano Papa.

C. VII. *¶* Synodale iuramentum.

Episcopus si in synodo residens post congruam allocationem septem ex plebe ipsius parochia, vel eo am-

a. al. Cypriano. b. Senenti. 4. dist. 41. l. 1. v. 9. cap. 92. Panorm. lib. 7. cap. 3. c. in codice perverbo ex Eugenio. l. d. Senenti. l. v. p. 9. c. 13. e. Poly. l. 6. tit. 4. Anselm. l. 1. c. 7. 4. Burch. l. 7. c. 21. l. v. p. 9. c. 61. Panorm. l. 7. cap. 86. f. al. propter. g. al. propter. h. al. stud. i. Burch. l. 7. c. 26. l. v. p. 9. c. 62. Panorm. l. 7. c. 87. k. Poly. l. 6. tit. 4. Anselm. l. 6. c. 15. Burch. l. 1. c. 91. 92.